

تحلیل محتوای کلیشه های جنسیتی در کتاب های درسی مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی

مأنده نام آور^۱، شیوا اله دادی احمدی^۲

۱- کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان (آموزش و پرورش)، maedehnamavar@yahoo.com

۲- کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان (آموزش و پرورش)، shivaallahdadi1374@gmail.com

چکیده

این نوشتار به بررسی کلیشه های جنسیتی موجود در کتاب های مطالعات اجتماعی دوره ابتدایی می پردازد. بررسی و تحلیل داده های این نوشتار به روش تحلیل محتوای کتاب های درسی انجام شده است. مولفه مورد نظر، کلیشه های جنسیتی می باشد. محتوای کلیه متون درسی از حیث تمامی مقوله ها مورد بررسی قرار گرفته و درصد ناچیزی کلیشه جنسیتی در آن مشاهده می گردد. درصد بیشتر این کلیشه ها، کلیشه های مثبتی هستند که ما آن را برای سلامت جامعه لازم می دانیم. می دانیم که کلیشه سازی باعث می شود تفاوت های فردی نادیده انگاشته شوند. به طور مثال کلیشه های جنسیتی می گویند که زنان احساساتی اند و منفعل و مردان قدرت مدیریت بالایی دارند. این کلیشه سازی تفاوت میان زنان را در میزان این استعدادها در نظر نمی گیرد. این کلیشه ها همان کلیشه های منفی هستند که در کتب مطالعات اجتماعی چهار پایه ابتدایی به ندرت دیده می شود. نتیجه نهایی پژوهش این است که آموزش و پرورش در ترویج کلیشه های منفی نقشی نداشته و به طور کلی بازتاب باور های ذهنی و کلیشه ای مغایر با سنت اسلامی و الهی در محتوای این کتاب ها گنجانیده نشده است.

کلمات کلیدی: کلیشه های مثبت، کلیشه های منفی، جنسیت، مطالعات اجتماعی، مدرسه

مقدمه

بیان مساله

پیرو تغییرات صنعتی که در نیمه دوم قرن بیستم در جوامع صنعتی به وجود آمده، ضرورت سواد و آموزش نظام مند، رفته رفته در بیشتر کشورهای جهان پذیرفته شده است؛ چنان که اعضای جدید جامعه برای زندگی در جامعه صنعتی باید آموزش ها و